

DE KLEINE ANDREAS

januari/februari 2025
nieuwsbrief Lutherse Gemeente Rotterdam

Ds. Mirjam Visser-Fuchs
Nieuwe predikant Lutherse Gemeente Rotterdam

WELKOM BIJ ONZE DIENSTEN IN DE ANDREASKERK!

Koffie na afloop in de Paardenkamer. Zie ook website

- **Zondag 19 januari, 10.30 uur.** *Ds. Jacobine Scholte-de Jong.*
2^e Zondag na Epifanie.
- **Zondag 26 januari, 10.30 uur.** *Verzorgd door Kerkenraad.*
'Preek van een Leek' door Andries Ponsteen. Thema: '(G)een wonder!'
3^e Zondag na Epifanie.
- **Zondag 2 februari, 10.30 uur.** *Nog bekend te maken. Heilig Avondmaal.*
4^e Zondag na Epifanie.
- **Zondag 9 februari, 15.00 uur.** *Ds. Mirjam Visser-Fuchs, ds. Erwin de Fouw, ds. Andreas Wöhle. Intrede ds. Visser-Fuchs. Na afloop receptie.*
Laatste Zondag na Epifanie.
- **Zondag 16 februari, 10.30 uur.** *Drs. Elsa Aarsen-Schiering.*
- **Zondag 23 februari, 10.30 uur.** *Drs. Hans Bas Val.*

AGENDA

- **Zangmiddag 'Luther en Bach'.** *Zaterdag 25 januari, 13.00 uur.*
- **Leerhuis over de Bijbel.** *Elsa Aarsen-Schiering,*
donderdag 13 februari en 13 maart, om 10.00 uur.
- **Cursus 'Leren van Luther'.** *Dinsdag 4 februari, 4 en 11 maart, 19.30 uur.*

VOORDRACHT DS. MIRJAM VISSER-FUCHS

Mies Langelaar

Voordracht

In de gemeentevergadering van zondag 22 december hebben de leden van de Lutherse Gemeente Rotterdam unaniem ingestemd met de voordracht door de kerkenraad van ds. Mirjam Visser-Fuchs als nieuwe predikant. De kerkenraad is zeer verheugd met het enthousiaste onthaal en de instemming door de gemeente. Mirjam Visser-Fuchs is na een uitvoerig en zorgvuldig beroepingsproces, waarin gesprekken zijn gevoerd met vijf kandidaten, door de Beroepingscommissie voorgesteld aan de kerkenraad. De kerkenraad heeft dit advies unaniem overgenomen.

De Beroepingscommissie en kerkenraad zien in Mirjam Visser-Fuchs een predikant die met haar theologische basis de lutherse meerwaarde van onze gemeente verder kan helpen ontwikkelen. Ook verwachten wij, dat zij met haar professionele ervaring in coaching in staat is om te verbinden en het pastoraat toegewijd en betrokken te vervullen.

Achtergrond

Ds. Mirjam Visser-Fuchs (1974, geboren in Lübeck, Duitsland) studeerde theologie in Bielefeld, Heidelberg en Amsterdam. Van 2005 tot 2011 was zij predikant van de Evangelisch-Lutherse Gemeente Amsterdam (Johanneskapel Amstelveen). Daarna is Mirjam actief geworden als coach en trainer op het vlak van trauma en zingeving. In het afgelopen jaar was zij interim-predikant in de Alexanderkerk Rotterdam. Mirjam is getrouwd, heeft vier kinderen, woont in Rotterdam en speelt (alt)viool. Verderop in deze Kleine Andreas stelt zij zich nader voor.

Beroep uitgebracht. En aangenomen!

Er zijn geen formele bezwaren ingediend tegen de gevolgde PKN-procedure. De kerkenraad heeft dus op 28 december ds. Visser-Fuchs formeel beroepen. Onze beoogde nieuwe predikant heeft dit beroep inmiddels aangenomen.

De beroepingsprocedure is hiermee ten einde gekomen. Wij kijken met verwachting uit naar de intrededienst op 9 februari aanstaande!

EVEN VOORSTELLEN: DOMINEE MIRJAM VISSER-FUCHS

Andries Ponsteen

Wat bracht u er toe theologie te gaan studeren (in Duitsland en later: Nederland)?

Na mijn eindexamen wist ik niet goed wat ik wilde gaan studeren: muziek, geneeskunde, theologie? Ik vond veel dingen interessant. Daarom heb ik na mijn middelbareschooltijd een 'vrijwillig sociaal jaar' gedaan, een soort zinvol tussenjaar. Toen heb ik in een kerkgemeente in het kinder- en jeugdwerk gewerkt. Dat was erg leuk en heeft mij geïnspireerd om theologie te gaan studeren.

Wanneer kwam u naar Nederland en waarom?

Toen ik in Heidelberg studeerde, waren er studenten die enthousiast vertelden over de zogenaamde 'Amsterdamse School', een richting in de Nederlandse theologie. Dat bracht mij op het idee. Toen heb ik een stoomcursus Nederlands gevolgd en ben ik in 1998 voor een jaar naar Amsterdam verhuisd. Dat was fantastisch, ik heb mijn man leren kennen en veel muziek gemaakt. En dus ook die nieuwe manier van Bijbeluitleg leren kennen, die destijds aan de Universiteit van Amsterdam een plek had.

Wat motiveerde u om onze predikantsvacature te willen vervullen?

Voor mij was het belangrijkste moment in de beroepingsprocedure, dat iemand zei: 'We hebben hier een schat aan gemeenschap, aan theologie, aan liturgie. En die willen we delen'. Deze gedachte sluit goed aan, bij wat ik als coach heb geleerd: kijk niet alleen naar wat er mis is, maar kijk vooral naar schatten, naar talenten en kwaliteiten. Kijk naar wat er goed gaat en ga daarmee aan de slag. Natuurlijk niet zonder aan de moeilijke dingen recht te doen.

U was een tijd predikant bij de Lutherse Gemeente Amsterdam/Amstelveen. Ziet u verschil tussen het Nederlands Lutheranisme en dat in Duitsland?

Het grote verschil is, dat de Lutherse kerk in Duitsland een volkskerk is, zoals hier vroeger de Hervormde kerk. In Nederland is de Lutherse kerk veel kleiner en daarom misschien meer bezig met de vraag, wat haar onderscheidt van andere kerken.

Daarom is men in de kleinere, regionale lutherse gemeenten meer betrokken bij het Luthers-zijn.

Zijn er aspecten van het predikant-zijn die u in het bijzonder trekken?

Voor mij is het heel waardevol dat we als kerk een gemeenschap zijn waar iedereen welkom is. Ik zou als predikant graag bijdragen aan de versterking hiervan. Dat mensen voelen dat ze ergens bij horen, dat ze niet alleen zijn, dat we samen onderweg zijn. En dat we daarin met elkaar verbonden worden door de genade van de God van Abraham, Mozes en Maria. Verder zijn voor mij de gesprekken die ik in het pastoraat heb heel waardevol. Ik werk graag in groepen. In de diensten geniet ik van het samenspel van muziek en Bijbelteksten.

Hoe ziet u de relatie met andere kerken, vooral binnen de PKN in Rotterdam?

Ik denk dat we in deze tijd moeten zoeken naar samenwerking, zodat we elkaar versterken. Ik verheug me al op de nadere kennismaking met collega's.

Naast uw werk als predikante hebt u ervaring met traumaverwerking en coaching. Hoe kunt u die pastoraal inzetten?

Het pastoraat en coaching hebben veel raakvlakken. Ik heb o.a. drie jaar als levensbeschouwelijk counselor bij Stichting VPSG in Haarlem gewerkt. Daar ondersteunt men mensen bij seksueel geweld en zingeving. Ik heb daar geleerd hoe nauw het luistert hoe we over God spreken en hoe mensen omgaan met ingrijpende gebeurtenissen. Dat heeft voor mij niet alleen invloed op het pastoraat, maar ook op de manier waarop ik in de dienst van God spreek. Een derde van alle vrouwen en een vijfde van alle mannen heeft ervaring met seksueel geweld. Van 60 kerkgangers zijn dat tussen de 15 en 20 mensen. Dat maakt dat ik niet alleen spreek van God als 'Heer' en 'Hij', maar andere vormen en namen zoek. De rijkdom van de Bijbelse beeldtaal biedt veel ruimte.

U speelt viool in een amateurorkest. Hoe ziet u de rol van de kerkmuziek bij ons?

Ik ben heel blij dat muziek in de lutherse eredienst zo'n grote rol speelt. De kerkdienst bestaat niet alleen uit het gesproken woord. Muziek werkt op een ander niveau, juist waar woorden te kort schieten.

***De Lutheranen in Nederland en Rotterdam vormen een kleine kudde.
Hoe ziet u onze toekomst in een steeds onkerkelijker Nederland?***

Juist in deze tijd is de tegenstem van de kerk belangrijk. Het is daarbij van groot belang dat we ons niet terugtrekken, maar de dialoog zoeken met mensen die niets met de kerk hebben.

Ik zie een belangrijke rol van de kerk bij het op een creatieve manier vormen van gemeenschappen. In een tijd waarin onze samenleving soms uit elkaar lijkt te vallen, met veel eenzaamheid, is dat een schat om uit te delen. De kerk is een plek waar we in gesprek zijn over een zin- en betekenisvol leven. Waar we kunnen leren dat we verbonden zijn met een groter geheel, om het maar open-onkerkelijk te zeggen.

U woont niet ver van de kerk, maar krijgt een werkplek in de Andreaskerk. Kunt u al iets zeggen waar en wanneer gemeenteleden contact met u kunnen leggen?

Ik ben heel blij met de werkkamer in de Andreaskerk en zal die gebruiken voor afspraken. Ik ben het beste telefonisch of via Whatsapp te bereiken onder het nummer 06-16374899. Nadere contactgegevens (bijvoorbeeld mijn mailadres en dergelijke) volgen nog wel.

***Gaat u op reguliere basis bijdragen leveren aan De Kleine Andreas?
Bijvoorbeeld met een vaste pastorale rubriek?***

Ik ga zeker regelmatig voor De Kleine Andreas schrijven. Dus, tot ziens, ook hier!

ZINGEN MET LUTHER EN BACH

Lydia Vroegindewey

Zangmiddag zaterdag 25 januari 2025

In 1524 zette Martin Luther de toon voor het protestantse kerklied. Hij schreef zelf nieuwe liederen en zette dichters, componisten en drukkers ertoe aan om mee te werken. Dit project leidde tot de eerste drie gezangboeken, die nu dus 500 jaar bestaan. In 1724/1725 bracht Johann Sebastian Bach een eerbetoon aan deze collectie en andere vertrouwde liederen met zijn jaargang koraalcantates. Cantates waarin vooral de inhoud van elk lied beter werd uitgelegd voor de kerkgangers in Leipzig, met behulp van geliefde muzikale vormen zoals aria's en recitatieven. Net als nu waren er in Bachs tijd volop discussies over de inhoud en de waarde van kerkliederen voor het geloofsleven. Verschillende stromingen verdedigden hun liedvoorkeuren en recent onderzoek van deze bronnen uit de 18e eeuw geeft ons een boeiende nieuwe kijk op de inhoud van Bachs koraalcantates.

Wat gaan we doen?

Op 25 januari nemen we de deelnemers graag mee op reis in de tijd langs bronnen uit 1524 en 1724. Natuurlijk wordt er veel gezongen, met daarbij korte toelichtingen door Lydia Vroegindeweyj.

Zij deed promotieonderzoek naar de samenhang tussen de liederen en de koraalcantates en ontdekte bijzondere relaties tussen de uitleg van liederen en Bachs muzikale keuzes. Er is aandacht voor de overdracht van liederen in onze taal en tijd. Samen met organist

Niels-Jan van der Hoek en dirigent Jenny Haisma deelt zij deze ontdekkingen met alle deelnemers, afgewisseld met korte werkvormen, zoals puzzelvragen rond teksten, met de oplossingen in te beluisteren fragmenten van Bachs muzikale uitwerking van een lied. Deze middag wordt er vooral veel gezongen, zowel eenstemmig als meerstemmig (in een zetting van Bach), waarbij de verschillende zangstemmen elk afzonderlijk een keer worden geoefend. De middag wordt afgesloten met een korte vesperviering (door pfarrer Stefan Leonhardt - DEG), waarin enkele liederen hun liturgische plek krijgen.

Praktische gegevens

Voor wie: voor iedereen die houdt van (meerstemmig) zingen, en nieuwsgierig is naar de achtergrond van kerkliederen uit de lutherse traditie die Bach inspireerden voor zijn koraalcantates.

Wanneer: op zaterdagmiddag 25 januari plaats in het kerkgebouw van de Deutsche Evangelische Gemeinde,

's-Gravendijkwal 65.

Toegang: gratis.

Tijdschema:

13.00 - 13.30 inloop

13.30 - 14.50 zangmiddag deel 1

14.50 - 15.15 pauze

15.15 - 16.15 zangmiddag deel 2

16.15 - 16.30 pauze

16.30 - 17.00 vesperviering

Deze zangmiddag is een onderdeel van het project *L500B300.nl* en wordt in 2025 op 10 plaatsen mogelijk gemaakt door de Stichting Kerkmuziek Netwerk in samenwerking met lokale kerkmusici en kerkelijke gemeenten. In Rotterdam wordt zij georganiseerd door de Lutherse Gemeente en de Deutsche Evangelische Gemeinde van Rotterdam. Meer informatie: www.luthersrotterdam.nl/zangmiddag.

VAN DE KERKENRAAD

Mies Langelaar

Het DB heeft op 6 januari het nieuwe jaar geopend met een vergadering ter voorbereiding van de Kerkenraad van eind januari. Eerst kwam daarbij de afronding van het beroepingswerk aan de orde: er moeten de nodige stukken aan Classis en Synode worden aangeleverd om het uitgebrachte, en inmiddels geaccepteerde beroep, te bekrachtigen. Als intrededatum is 9 februari gepland, waarbij ds. Visser in een middagdienst haar intrede in de gemeente zal doen.

Tekort aan menskracht

Een ander punt was het tekort aan menskracht bij zowel Diaconie als Kinderkerk. Sheila Lont heeft aangegeven haar rol als diaken dit jaar te willen beëindigen en dat betekent dat wij nog maar 1 diaken in de kerkenraad hebben na haar vertrek. Het afgelopen jaar is er al gevraagd aan gemeenteleden of zij een rol kunnen spelen in de Diaconie, maar tot nu toe heeft dat geen kandidaten opgeleverd. Wel willen mensen bepaalde werkzaamheden structureel of incidenteel uitvoeren. Met dit in het achterhoofd zal de Diaconie samen met ds. Visser kijken welke ideeën zij heeft bij het diaconaal werk in de buurt en in de stad en hoe dat in te vullen is. De diakenen zullen dit voorstel inbrengen in de kerkenraad en in de loop van het jaar een plan uitwerken.

Kinderkerk

Een aantal mensen, die rouleerden in de kinderkerkleiding, heeft aangegeven te stoppen met deze activiteit, wat tot gevolg heeft dat Laura Lindhout er alleen voor staat. Omdat er maar mondjesmaat kinderen in de dienst aanwezig zijn, is het voorstel, dat er een map met verschillende activiteiten klaarligt in de nevenruimte, zodat kinderen die incidenteel naar de dienst komen, opgevangen kunnen worden. Verder zal worden ingezet op wat grotere thema-activiteiten rond de hoogtijdagen als Pasen en Kerst.

Tot slot kwam de samenwerking met Dordrecht aan de orde: hier geldt nog steeds dat wij de ontwikkelingen hieromtrent blijven volgen.

NIEUWE SECRETARIS

Christine Postema

Mijn naam is Christine Postema en zondag 5 januari 2025 ben ik ingezegend in de kerkenraad als scriba van de kerkenraad. Sommigen van u zullen mij wellicht kennen van achter de bar, waar ik mijn oma soms help met koffie en thee schenken, of u kent mij nog van vroegere Lutherreizen. Leuk om over mij te weten is, dat ik in het dagelijks leven docent psychologie ben.

Ik woon sinds kort in Bergschenhoek en mijn favoriete hobby is lezen (al heb ik van mijn studenten vernomen dat dit niet heel hip is). Het doet mij veel, dat u mij toevertrouwt om deze rol voor u allen te vervullen. De inzegening was erg betekenisvol voor mij. Ik zal mijn uiterste best doen om mijn taak zo goed mogelijk te volbrengen.

Christine na haar inzegening op 5 januari. Zij wordt geflankeerd door ds. Taco Smit en Wout Kroesbergen, die in dezelfde dienst afscheid nam als ouderling-kerkrentmeester. Wout blijft wel aan als adviseur.

IN MEMORIAM

Betty Spanjersberg-Dupuis

Andries Ponsteen

Op 8 januari overleed op 94-jarige leeftijd Betty-Spanjersberg-Dupuis. Zij was nog één van de oude Rotterdamse Lutheranen. Een markante persoonlijkheid, die jarenlang - samen met haar man Bert Spanjersberg - een bekend gezicht was in onze kerk. Vanaf 1965 was zij meer dan 15 jaar kosteres van onze 'Vaste Burchtkerk'. Daar was zij de centrale figuur voor de kerkdiensten, vergaderingen, repetities en andere bijeenkomsten van het toen nog bloeiende Lutherse kerkelijk leven 'op Zuid'. Na haar pensioen heeft zij ruim 20 jaar, grotendeels samen met Bert, in wooncentrum 'Helga' gewoond. De laatste twee jaar verbleef zij in zorgcentrum 'Liduina'.

Zij was dankbaar voor haar lange leven. Haar begrafenis vond op 15 januari plaats op begraafplaats Oud-Kralingen temidden van veel familieleden, vrienden en gemeenteleden. Ds. Wim van Beek leidde de dienst. Niels-Jan van der Hoek speelde orgel.

Joke Indiaan

Mies Langelaar

In de week voor Kerst kregen wij een verzoek van de dochter van Joke Indiaan: Joke wilde heel graag nog een laatste keer het Avondmaal vieren, maar was door haar gezondheid niet in staat naar de kerk te komen. Ds. Erwin de Fouw en de voorzitter van de Kerkenraad, Mies de Vries, zijn op 17 december 's avonds bij haar thuis geweest en hebben in familiekring met haar het Avondmaal kunnen vieren. De dag erna is Joke vredig ingeslapen. Op 31 december vond de uitvaartdienst plaats op de begraafplaats Oud Kralingen. De dienst, waarvoor grote belangstelling was, werd geleid door ds. de Fouw en was een mooie mix van bekende kerkelijke liederen en traditionele Surinaamse liederen. Na de dienst werd de kist naar het graf gedragen onder muziek en gezang van Wi Kan Doe. Het was een mooi en waardig afscheid en tevens een vieren van het leven van Joke Indiaan.

Nel Senger-Diekmeier

Helen Florijn

Nel Senger-Diekmeier overleed 26 november 2024 op 99-jarige leeftijd. Zij zou 27 januari 100 zijn geworden. Nel was weduwe en de moeder van twee dochters en oma van vier kleindochters. Negenennegentig is dan wel een zeer hoge leeftijd, maar je zou Nel veel jonger schatten. Ze was nog zo actief mogelijk en probeerde veel zelf te doen. Nel koesterde de sociale contacten die ze had vanuit de Andreaskerk. Ondanks het feit dat ze door haar hoge leeftijd niet meer naar de kerk kon komen, voelde Nel zich nog altijd betrokken bij de kerk. Nel heeft zich veel voor de kerk ingezet. Zo heeft ze jarenlang de ‘bejaardensoos’ bestierd en was ze actief bij andere kerkelijke activiteiten. In het pastoraat heb ik Nel leren kennen als een liefdevol en opgewekt persoon, ondanks het feit dat zij leefde met het verdriet dat zij haar echtgenoot, haar dochter en schoonzoon heeft overleefd. Nel haalde veel kracht en blijdschap uit haar geloof en herinneringen. Moge haar nagedachtenis ons tot zegen zijn.

Herman van ‘t Hoogerhuijs

Helen Florijn

Herman van ‘t Hoogerhuijs overleed 2 december 2024 op 85-jarige leeftijd. Hij was getrouwd met Ingeborg en vader van een zoon en een dochter. Herman was al langere tijd ernstig ziek. Mede hierdoor was het niet makkelijk om naar de kerkdiensten te komen. Toch was er nog grote betrokkenheid bij de kerk. Kerkdiensten werden thuis met belangstelling bekeken en ook werd het contact met de kerk onderhouden. De afgelopen jaren werd Herman steeds zieker. Hij droeg dit met liefde. Herman had een grote passie die de oudere garde niet onbekend zal zijn: trams en tramgeschiedenis, zowel in Nederland als daarbuiten. Om foto’s van trams te maken gingen hij en zijn vrouw de hele wereld over. Herman heeft zelfs boeken over deze passie geschreven, waaronder een bekend tram-fotoboek ‘Trams vervelen nooit’. Op 16 mei zou Herman 86 worden. Moge zijn nagedachtenis ons tot zegen zijn.

DOOR DE OGEN VAN ANDREAS: DE KERK ALS BEDRIJF?

Andries Ponsteen

Witte of zwarte rook

Ik zag onlangs de uitstekende film 'Conclave'. Die gaat over de verkiezing van de paus in het conclaaf van kardinalen. Die verkiezing heeft weinig te maken met Jezus of God, maar alles met macht, invloed en zelfs geld. Het spektakel speelt zich af in de mooiste vergaderzaal van de wereld: de Sixtijnse Kapel in het Vaticaan. Voor de duur van het conclaaf gaat die op slot (*cum clave*: met de sleutel). Een prachtig plaatje: al die felrode prelaten.

Boven hen het plafond met de fresco's van Michelangelo, met de beroemde scheppende hand van God. Twee keer per dag stemmen de heren (want er zijn nog geen dames door het rode kardinaalsplafond gebroken). Tussen de bedrijven door wordt er onderhandeld, gemanipuleerd, gehanteerd. Als er geen vereiste meerderheid is voor een kandidaat, volgt een nieuwe kiesronde. Na elke stemming worden de stembriefjes van de kardinalen verbrand. Nog geen paus? Dan gooit men er nat stro bij. Buiten zie je dan zwarte rook kringelen uit een schoorsteentje: 'Ze zijn er nog niet uit'. Zijn de kardinalen het eens, dan produceren de stembriefjes de befaamde witte rook. Iedereen buiten ziet: 'Er is een nieuwe paus!'.

Film 'Conclave': de kerk als bedrijf

De kerk als bedrijf?

Als je naar 'Conclave' kijkt, zie je vooral een stichtelijk bedrijf dat zichzelf in stand houdt. Een duistere organisatie van intriges en geheimen.

Diezelfde indruk kreeg ik bij de mooie, meerdelige Tv-documentaire van Rik Torfs: *'Het Vaticaan - De Staat van de Kerk'*. De interviews met hoge bedrijfsfunctionarissen, zoals bisschoppen, en de kijkjes op de kerkelijke werkvloer slaan een deuk in je vertrouwen in de organisatie van de kerk. Wat een kortzichtigheid, naïviteit en navelstaarderij! Uit film en documentaire rijst het beeld van een naar binnen gekeerde organisatie, die volstrekt losgezongen is van haar doel. Natuurlijk is de kerk, zowel de rooms-katholieke als de protestantse, een beetje een bedrijf, in elk geval een organisatie. Ze heeft structuren, rangen, standen, bestuurlijke en bedrijfsmatige processen, conclaven, concilies, classes, moderaments, synodes, bureaus, richtlijnen.

Geloof niet in regels, maar in mensen!

De vraag is natuurlijk: wat is het product of doel? Christelijk, protestants of katholiek geloof? Meer geloofsgemeenschappen, gemeenten of parochies? Goede, christelijke mensen? Naasteliefde? Een betere wereld? Product of doel zullen wel wat van alles zijn. En uiteraard is kerkelijk geloven óók een kwestie van organiseren. (Ik laat even in het midden of je ook zónder kerk kan geloven). Maar wat heeft de overhand: de kerkelijke organisatie of het religieuze doel?

Onze eigen Protestantse Kerk in Nederland kan er trouwens ook wat van. Als lid van onze Beroepingscommissie kon ik van dichtbij meemaken, hoe in onze landelijke kerk de bureaucratie processen vertraagt. Al die richtlijnen en regels voor het beroepingswerk! Alsof we een multinational of overheid zijn. Terwijl het in wezen, net als bij een pausverkiezing, om iets basaal gaat: gelovigen die een nieuwe herder kiezen. Binnen de kerk zouden we op mensen moeten vertrouwen, in plaats van op regels. Op elk niveau.

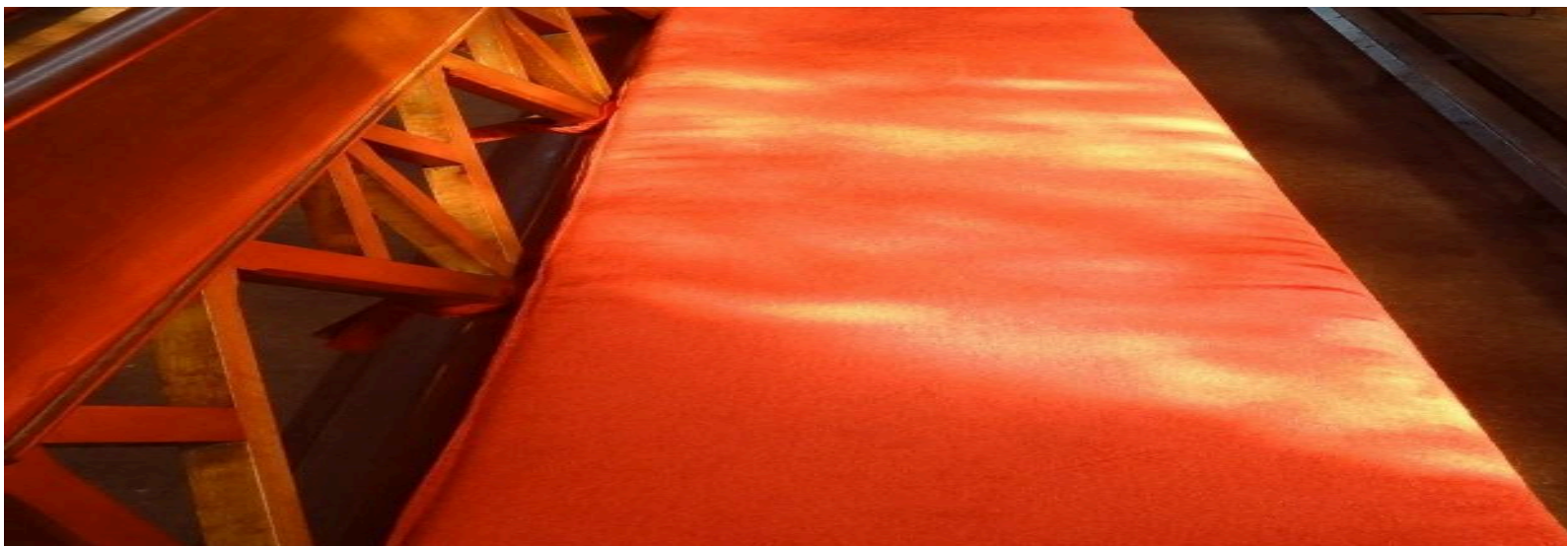
Er is dus werk aan de geloofswinkel. Ruim regels op die in een krimpende kerk niet meer nodig zijn. Geef informele processen in gemeenten een vrijere hand. Vertrouw meer op goede wil en plaatselijke inzet. Geloof erin!

Tenslotte: de uitkomst van 'Conclave' is verrassend en wellicht een goed idee voor paus Franciscus, die immers de katholieke kerk wil 'ontmannen'.

Ga maar kijken.

Impressies van de Andreaskerk in de Advent- en Kerstperiode

COLOFON

***Redactie: Mies de Vries-Langelaar, Andries Ponsteen
(eindredacteur/ 06 38466960)***

*Bijdragen: Mies Langelaar, Freek Houweling, Lydia Vroegindewey,
Jeroen van Velzen, Christine Postema, Mirjam Visser-Fuchs,
Helen Florijn, Andries Ponsteen.*

Distributie: Greet Postema.

Andreaskerk, Heer Vrankestraat 51,
3036 LB, Rotterdam, 010-4222472